

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-582-5-18>

ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА: ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Дубинський Олег Юрійович

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
проректор з науково-педагогічної роботи, економічних,
юридичних та соціальних питань
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

В умовах сучасних глобальних викликів, пов'язаних зі змінами клімату, енергетичною безпекою та необхідністю зменшення залежності від викопних джерел енергії, розвиток відновлюваної енергетики є одним із ключових напрямів сталого розвитку держав. Україна, як частина міжнародної спільноти, також активно працює над створенням правових засад для стимулювання та регулювання цього сектору.

Надзвичай особливо це питання, як зауважують В. О. Тімашов та С. В. Губій, актуалізувалось у період воєнного стану [1, с. 445–450].

Основу правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики в Україні становлять Конституція України, Закони України, підзаконні нормативно-правові акти, а також міжнародні угоди, ратифіковані Україною. Головним документом, який визначає стратегічні напрями розвитку енергетики, є Енергетична стратегія України на період до 2050 року, схвалена Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373-р [2].

Ключовим законодавчим актом, що регулює відносини у сфері відновлюваної енергетики, є Закон України «Про альтернативні джерела енергії» [3]. Цей Закон визначає основні терміни, принципи та механізми розвитку альтернативної енергетики, зокрема стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних джерел.

Також важливим є Закон України «Про ринок електричної енергії» [4], який створює умови для інтеграції виробників «зеленої» енергії в загальний ринок електроенергії. Важливим інструментом стимулю-

вання є механізм «зеленого тарифу», запроваджений відповідно до законодавства, який гарантує економічну вигоду для виробників електроенергії з відновлюваних джерел.

Україна є учасницею низки міжнародних договорів та ініціатив у сфері кліматичної політики та енергетики. Зокрема, у рамках Паризької угоди Україна взяла на себе зобов'язання скоротити викиди парникових газів і збільшити частку відновлюваної енергетики у загальному енергобалансі [5].

Крім того, Україна інтегрується в європейський енергетичний простір через імплементацію положень Третього енергетичного пакету ЄС та директив Європейського Союзу щодо розвитку відновлюваної енергетики. Це передбачає адаптацію національного законодавства до стандартів ЄС, що сприяє залученню інвестицій і технологій у цю сферу [6, с. 9–10].

Незважаючи на наявність базового законодавства та міжнародних зобов'язань, розвиток відновлюваної енергетики в Україні стикається з низкою правових і практичних проблем. Серед основних викликів можна виділити таке:

1. Недосконалість механізмів стимулювання. Хоча механізм «зеленого тарифу» відіграє важливу роль у розвитку галузі, він потребує вдосконалення для забезпечення більшої прозорості та стабільності.

2. Регуляторна невизначеність. Часті зміни у законодавстві створюють ризики для інвесторів і можуть гальмувати залучення іноземного капіталу.

3. Недостатнє фінансування інновацій. Розвиток новітніх технологій у сфері відновлюваної енергетики вимагає значних інвестицій, які наразі обмежені через недостатню підтримку з боку держави.

4. Інфраструктурні обмеження. Існуюча енергетична інфраструктура не завжди готова до інтеграції великої кількості об'єктів відновлюваної енергетики, що потребує додаткових інвестицій у модернізацію мереж.

Для забезпечення сталого розвитку відновлюваної енергетики в Україні необхідно продовжувати вдосконалення правових механізмів регулювання. Зокрема: розробка нових механізмів підтримки виробників «зеленої» енергії, таких як аукціони на продаж електроенергії за фіксованими цінами; гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами для створення сприятливого інвестиційного клімату; запровадження стимулів для розвитку новітніх технологій та локалізації виробництва обладнання для відновлюваної енергетики; розширення програм державного фінансування та співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Отже, розвиток відновлюваної енергетики є важливою складовою сталого розвитку України та її інтеграції в європейський енергетичний простір. Вдосконалення правових засад у цій сфері має стати

пріоритетом для держави, адже це сприятиме не лише екологічній безпеці та економічному зростанню, але й зміцненню позицій України на міжнародній арені. Лише комплексний підхід із залученням держави, бізнесу та громадськості дозволить реалізувати потенціал відновлюваної енергетики в повному обсязі.

Література:

1. Тімашов В. О., Губій С. В. Правове регулювання відновлювальної енергетики в умовах воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 4. С. 445–450.
2. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#n6>
3. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 року № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.
4. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 27–28. Ст. 312.
5. Про ратифікацію Паризької угоди: Закон України від 14 липня 2016 року. № 1469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 35. Ст. 595.
6. Григорецька І. І. Правове регулювання відновлювальної енергетики: європейський та український підходи. *Морська безпека та оборона*. 2023. № 1. С. 9–10.